

SZAKDOLGOZAT

Baltás Anett

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet
Vidékfejlesztési agrármérnök szak

Szaktanácsadás szerepe és hatása a helyi szőlőtermesztésben az
Akasztói Hegyközségen keresztül

Belső konzulens:	Dr. Tóth Krisztina egyetemi docens
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet
Készítette:	Baltás Anett

Szent István Campus
2024

Tartalom

1. Bevezetés	1
2. Szakirodalmi áttekintés	2
2.1. Szaktanácsadás fogalma	2
2.2. Szaktanácsadás hazai helyzete	3
2.3. A mezőgazdasági szaktanácsadás fejlődése Magyarországon	3
2.4. Szaktanácsadás nemzetközi helyzete	4
2.5. A magyar szaktanácsadási rendszer bemutatása	6
2.6. Falugazdász hálózat	7
2.7. A rendszerváltás kihívásai	9
2.8. Hegyközségek újrászervezése	14
2.9. 1997-es bortörvény	14
3. Anyag és módszer	18
4. Saját kutatás	19
5. Következtetések, javaslatok	22
6. Összefoglalás	23

1. BEVEZETÉS

A bor mindig is jelentős szerepet játszott a magyar kultúrában, a szőlőtermesztés már az Kr. e. 1. században is bizonyított volt. A Római Birodalom terjeszkedése tovább segítette a borkultúra elterjedését a Balaton-felvidéken és a Szerémségben. A magyar borászat virágzott és világhírű borvidékeket hozott létre egészen az 1800-as évekig, amikor a filoxérajárvány jelentős károkat okozott, és az ágazatot újra kellett építeni. A második világháborút követő tömeges bortermelés negatívan hatott a magyar bor hírnevére.

Ahhoz, hogy a magyar borok sikeresek legyenek a versenyző és zsugorodó borpiacon, az ország határain túl is világhírűnek kell lenniük. A magyar bornak helye van a piacon, de gyakran beárnyékolja a tokaji bor hírneve. Magyarországot nem szabad kizárólag Tokaj által meghatározni, hiszen számos egyedi, saját identitással rendelkező borvidékkel rendelkezik. Az ágazatban való jövő biztosítása érdekében Magyarországnak a minőségi, hozzáadott értéket képviselő borok előállítására kell összpontosítania, és ezekre a tulajdonságokra kell építenie egy nemzeti márkát.

A borászat alap pillérének a szőlőtermesztést tekinthetjük. Magyarország gazdag múltra tekint vissza a szőlőtermesztésben és a borkészítésben, ami nemzeti büszkeségünk forrása. Az ország borvidékei, köztük Tokaj, Villány, Szekszárd és Eger világszerte ismertek. Az elmúlt néhány évben azonban a magyar bortermelőknek nehéz időjárási körülményekkel és fokozott kártevő-tevékenységgel kellett megküzdeniük, ami jelentős kihívásokat jelentett. A fenntartható és ökológiai szemlélet egyre nagyobb jelentőséggel bír a magyar szőlőtermesztésben. Egyre több termelő törekszik a vegyszerek használatának csökkentésére, és a természetes védekezési módszereket választja. Az organikus és biodinamikus gazdálkodás népszerűsége egyre nő.

Az olyan új technológiák, mint a precíziós mezőgazdaság és az adatvezérelt gazdálkodás jelentős előrelépést tesznek a szőlőtermesztés hatékonyságának javításában. A szenzorok, drónok és fejlett térképezési technikák alkalmazásával a termelők szorosan nyomon követhetik szőlőik egészségi állapotát és talajállapotát. Az intelligens öntözőrendszerek és az időjárás-előrejelző eszközök integrálása szintén hozzájárul a vízfelhasználás csökkentéséhez és a szőlőültetvények kezelésének nagyobb fenntarthatóságához.

A klímaváltozással szembeni fellépés érdekében egyre több nemesítési programot indítanak új, ellenállóbb szőlőfajták kifejlesztésére. Ezek a fajták ellenállnak a hőmérséklet-ingadozásoknak és a szárazságnak, és ellenállóbbak bizonyos kártevőkkel és betegségekkel szemben. Magyarországon is folynak ilyen irányú kutatások, amelyek a helyi fajták megőrzésére és fejlesztésére összpontosítanak.

2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

A következő fejeztbe szeretném bemutatni a szaktanácsadás rendszerét külföldi és hazai viszonylatokban, a falugazdász hálózat kialakulását és a hegyközség rendszerét.

2.1. Szaktanácsadás fogalma

A mezőgazdasági szaktanácsadással kapcsolatos alapvető szakirodalmat vizsgálva számos meghatározást találunk a szaktanácsadásról, ami megpróbálja körülírni, hogy milyen nehéz ezt a tevékenységet röviden, de alaposan összefoglalni. A szerzők csak több részletes megfogalmazással tudják magyarázni a fogalmat, és definícióik gyakran az adott ország sajátosságait tükrözik. Egy ország szaktanácsadói gyakorlatának egyediségét az határozza meg, hogyan fogalmazzák meg és alkalmazzák a tanácsadás négy kulcselemét. Ezek az elemek a következők:

- a szaktanácsadás fő célja,
- a tanácsadási folyamat során használt módszerek,
- a támogatott ügyfélcsoportok és
- a szaktanácsadás finanszírozási struktúrája.

Ez a megközelítés biztosítja, hogy az adott országban alkalmazott szaktanácsadás sajátos igényekre és körülményekre szabott legyen.

Mivel ezek a részek országonként különböznek, érthető, hogy a szaktanácsadás fogalma is másképp értelmezhető. Az egyik legelterjedtebb és általánosan elfogadott meghatározás szerint a mezőgazdasági szaktanácsadás olyan szolgáltatás, amely oktatási eszközökkel segíti a gazdálkodókat a termelési folyamatok javításában. Ezzel nemcsak a gazdálkodók életszínvonalának emelkedését támogatja, hanem hozzájárul a vidéki élet társadalmi megítélésének javításához is.

Ebben a tág értelemben a legjelentősebb részlete az életszínvonal növelése, amelyet oktatás és hatékony gazdálkodási módszerek átadásával kívánnak elérni. Swanson úgy véli, hogy a tanácsadói munka fő célja, hogy az egyéneket arra tanítsa, hogyan boldoguljanak a vidéki területeken, hogyan javítsák életminőségüket, és hogyan ériék el az önellátást úgy, hogy minimális mértékben szoruljanak állami segítségre.

Ez a megközelítés az előzőhöz képest szélesebb tartalmi kört ölel fel, mivel most már a teljes vidéki közösséget célozza meg, nem csak a gazdálkodókat. Ebben a forgatókönyvben a tanácsadó munkatárs a szaktudását a gazdálkodók megélhetésének javítására használja fel. A

második megfogalmazás azonban általánosan alkalmazható, különösen a fejlődő országokban . A tanácsadás túlmutat a mezőgazdasági gyakorlatokon , és jelentős mennyiségű szociális komponenst foglal magában . Ezt az átfogó megközelítést találóbb vidékfejlesztésként jellemezni .

Széles körben elismert tény , hogy a szakértői tanácsadás új ismeretek nyújtásával segítheti az egyéneket a problémamegoldásban . Ezért a tanácsadás az oktatási beavatkozás egy formájának tekinthető. A felvilágosító oktatás hatékonysága azon múlik , hogy képes-e hatni a vidéki közösségekre , és ösztönözni őket a hatékonyabb termelési módszerek keresésére . (Dr.habil.Kozári, 2019)

2.2. Szaktanácsadás hazai helyzete

A szaktanácsadás Magyarországon hosszú múltra tekint vissza, és jelentős szerepet játszik a mezőgazdaság, valamint a vidékfejlesztés területén. Az agrárágazat modernizációjában, a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok elterjesztésében, valamint a gazdálkodók versenyképességének növelésében kiemelkedő jelentőségű. Az elmúlt években a hazai szaktanácsadási rendszer több átalakuláson ment keresztül, alkalmazkodva a nemzetközi elvárásokhoz és a helyi igényekhez. Az állami intézmények és a magánszolgáltatók együttműködésének köszönhetően a szaktanácsadás ma már komplex szolgáltatásokat nyújt, amelyek a digitális megoldások felhasználásával is támogatják a gazdálkodók munkáját. Ebben a fejezetben a szaktanácsadás hazai helyzetének alakulását, főbb szereplőit és aktuális kihívásait vizsgáljuk meg. (Dr.Kozári, 2009)

2.3. A mezőgazdasági szaktanácsadás fejlődése Magyarországon

A mezőgazdasági szaktanácsadás gyökerei Magyarországon már a középkorban megjelentek. Büszkeségre ad okot, hogy hazánk nemcsak Európában, hanem világszerte is az elsők között volt a mezőgazdasági szakoktatás és az ahhoz kapcsolódó szaktanácsadás kialakításában és megszervezésében.

1635-ben Pázmány Péter megalapította a nagyszombati egyetemet , majd nem sokkal később Komeniusz János megalapította a Sárospatakon a főiskolát. Mindkét intézmény tantervében szerepelt a mezőgazdasági oktatás . Gróf Eszterházy János folytatta a mezőgazdasági oktatás előmozdítását azzal, hogy 1764-ben Tallóson, majd később a Pozsony megyei Szempcen szakiskolákat alapított, Tessedik Sámuel pedig 1779-ben Szarvason hozott létre hasonló

intézményt. Az iskolák célja a fiatalok oktatása volt , emellett rendszeresen szerveztek csereprogramokat és bemutatókat a felnőtt gazdálkodók számára. Ezenkívül újonnan bevezetett növényfajtákat mutattak be .

Festetics György gróf 1797-ben alapította a GEORGIKON-t, hogy saját birtokai és a környező területek szakembereit képezze . Az intézet a mezőgazdaság fejlesztésének elősegítésére és a falusi lakosság oktatására összpontosított . 1818-ban Albert Kázmér szász-tescheni herceg megalapította Magyaróváron a Felsőbb Mezőgazdasági Intézetet , amely megalakulásától kezdve meghatározó szerepet játszott a magyarországi mezőgazdasági oktatás előmozdításában és a gazdák szakmai támogatásában .

1839-ben gróf Károlyi Lajos gróf Rohoncon alapította a világ első gazdasági iskoláját, ahol a gazdák télen elméleti, nyáron pedig gyakorlati oktatásban részesültek. Ezt követően 1845-ben Zeleméren, 1846-ban pedig Szőkehalmon nyíltak mezőgazdasági iskolák, amelyek célja az volt, hogy a leendő és a jelenlegi gazdák is bővített szakmai ismeretekkel rendelkezzenek . Az újraegyesítés után egy sor "felsőbb gazdasági iskola " jött létre , így 1868-ban Debrecenben , 1869-ben Kolozsmonostoron , 1874-ben pedig Kassán . (Dr.habil.Kozári, 2019)

2.4. Szaktanácsadás nemzetközi helyzete

A szaktanácsadás, különösen a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés területén, egyre fontosabb szerepet tölt be világszerte. A globális kihívások, mint a klímaváltozás, az élelmiszer-biztonság, valamint a fenntartható gazdálkodási módszerek elterjedése, jelentősen növelték az igényt a hatékony és modern szaktanácsadási rendszerek iránt. Az országok közötti gazdasági és technológiai különbségek, valamint a helyi adottságok és igények eltérései miatt a szaktanácsadás nemzetközi helyzete igen sokszínű. Egyes országok már kialakítottak jól működő, állami vagy magánkezdeményezésekre épülő rendszereket, míg mások még a fejlődés korai szakaszában vannak. A globalizáció és a digitalizáció hatására a szaktanácsadás is átalakulóban van, egyre nagyobb szerepet kapnak az online platformok és a technológiai innovációk. E bevezetés célja, hogy rövid áttekintést nyújtson a szaktanácsadás nemzetközi helyzetéről, kiemelve a legfontosabb trendeket és kihívásokat, amelyek meghatározzák a jövő fejlődési irányait.

A következő fejezetekben a Kozári által végzett kutatásokat tárgyaljuk, és neves szakértők definícióit ismertetjük .

Niels Röling, a hollandiai Wageningeni Agrártudományi Egyetem szaktudományi tanszékének vezetője szerint a szaktanácsadás olyan rendszer, amelynek célja az önkéntes tanulás elősegítése .

Hasonlóképpen Knud Simonsen, a dániai Dán Szaktanácsadási Központ osztályvezetője a szaktanácsadást olyan tevékenységként határozza meg, amelynek célja a gazdálkodók szakmai és technológiai ismereteinek bővítése.

Írország (Dr. Joseph Mannion, a dublini egyetem kiterjesztési tanszékének vezetője) úgy véli , hogy a kiterjesztés a vidéki emberek életszínvonalának javítását segíti azáltal, hogy információkkal látja el őket .

Skócia (George Barton, irodavezető, Centre for Extension , Edinburgh) úgy látja, hogy a tanácsadás olyan tudásátadás , amely segíthet a gazdáknak jövedelmük növelésében .

Angliában Ian Wallace , a Readingi Egyetem Vidékfejlesztési Tanszékének munkatársa a tanácsadást olyan képzési folyamatként határozza meg , amely a szükséges információk biztosításával képessé teszi az egyéneket erőforrásaik optimalizálására.

Eközben Franciaországban Michel Le Gouis tanácsadó azt állítja , hogy a szaktanácsadás egyszerűen a gazdák és a vidéki lakosság tájékoztatását jelenti az önfejlesztés ösztönzése érdekében .

Olaszország (Fabio M. Santucci, az Asconai Egyetem egyik tanára) a szaktanácsadást úgy határozza meg, mint egy átfogó tudásrendszert, amelyet a gazdálkodók javára nyújtanak .

Németország (Volker Hoffmann, a Hohenheimi Egyetem agrárszociológiai tanszékének tanára) szemlélete szerint a gazdák konfliktus kezelésében kell fontos szerepet játszani a szolgáltatásnak.

Norvégia (Solveig Strangstadstuen, a Norvég Mezőgazdasági Egyetem docense) elmagyarázza , hogy a szaktanácsadás lényege , hogy az egyéneknek segítséget nyújtanak az önsegítésben .

Svájcban Hans Roth oktató , a zollikofeni Svájci Mezőgazdasági Főiskolán úgy véli , hogy a szaktanácsadás arra összpontosít, hogy segítse az egyéneket abban, hogy megértsék és kihasználják az életminőségüket befolyásoló tényezőket.

Alex Koutsouris, a görögországi Thesszaloniki Mezőgazdasági Főiskola docense szerint a tanácsadási szolgáltatások célja , hogy segítsék a vidéki közösségeket erőforrásaik azonosításában és felhasználásában annak érdekében, hogy hatékonyan elérjék céljaikat .

Barbara Ludwig, az egyesült államokbeli Ohio Állami Egyetem tanítója úgy gondolja, hogy a tanácsadási szolgáltatások értékes eszközt jelentenek a kutatók ismereteinek bővítésében , és segítik a gazdálkodókat az információk egymás közötti és az ágazati szakértőkkel való megosztásában .

Portugália (Timothy L. Koehnen, szaktanácsadó, UTAD/DES) úgy véli, hogy a szaktanácsadás értékes eszköze a mezőgazdasági ismeretek megosztásának.

Cecilia Waldenström, a svédországi Svéd Agrártudományi Egyetem szaktanácsadási és adatfeldolgozási tanszékének docense a szaktanácsadást úgy határozza meg, mint a kutatási eredmények és a szakpolitikai célok különböző szervezetek általi kommunikálását a gazdálkodók felé.

A tanácsadás meghatározása és gyakorlata országonként eltér. Eltérő vélemények vannak arról, hogy a tanácsadónak csak tanácsot kell-e adniuk, vagy közvetlenül részt kell-e venniük a döntéshozatalban, és hogy kizárólag az ismeretek javítására kell-e összpontosítaniuk, vagy konkrét problémákkal is foglalkozniuk kell.

A tanácsadás fogalmának és gyakorlatának nincs általánosan elfogadott meghatározása. Ennek oka, hogy a speciális tanácsadás a helyi sajátosságok alapján alakul ki, különböző célokkal, célcsoportokkal és gazdasági szintekkel. Ezért nem lehet célunk egy új definíció megalkotása. Azt azonban meg tudjuk határozni, hogy milyen feladatokat kell ellátnia a szaktanácsadásnak Magyarországon. Egyértelmű, hogy a tanácsadásnak többet kell magában foglalnia annál, minthogy javaslatokat adjon a problémák hatékony kezelésére és a lehetőségek megragadására. (Dr.habil.Kozári, 2019)

2.5. A magyar szaktanácsadási rendszer bemutatása

Hazánkban a szaktanácsadói tevékenységet az 1/2022. (I.14.) AM rendelet szabályozza. Ebben a rendeletben az agrárgazdasági és vidékfejlesztési szaktanácsadói tevékenységről és az agrárgazdasági szaktanácsadási rendszerről esik szó. A nemzeti szaktanácsadói tevékenységhez elengedhetetlen e rendelet betartása és alapos ismerete.

A rendelet szerint aki szaktanácsadóként kíván dolgozni, annak be kell jelentenie a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaránál (a továbbiakban: Agrárkamara). Az Agrárkamara a szaktanácsadók országos központjaként működik, nyilvántartást vezet a regisztrált szaktanácsadókról, évente alapvizsgát tesz az új belépők számára, és képzési programokat kínál a szakmai minőség fenntartásához.

Az Agrárkamara feladata a tanácsadók koordinálása, nyilvántartásba vétele, ellenőrzése és értékelése, valamint a megállapítások alapján összefoglaló jelentés készítése a miniszter számára. A Nemzeti Agrár-tanácsadási Bizottság (NATaB) titkárságaként működik, és képviseli a magyar agrár- és vidékfejlesztési tanácsadást nemzetközi szinten. A NATaB javaslatokat tesz a mezőgazdasági és vidékfejlesztési szaktanácsadással kapcsolatos feladatokra, és visszajelzést ad azok végrehajtásáról. A NATaB 20 tagból áll, akiket az Agrárkamara jelöl,

és a miniszter nevez ki . A NATaB tagjai díjazás nélkül látják el feladataikat . Az Agrárkamara kezeli a tanácsadók digitális nyilvántartását , ahol a tanácsadók és tanácsadó szervezetek témakörök és szakterület szerint , régiók szerinti bontásban vannak kategorizálva . A gazdálkodók ezt a platformot használhatják a tanácsadók és tanácsadó szervezetek felkutatására .

A NAK, más néven Országos Szaktanácsadási Központ (OSZK) döntő szerepet játszik a tudásátadásban , a gyakorlati alkalmazásban és az innovációk terjesztésében . Az OSZK koordináló, nyilvántartó és ellenőrző szerepet tölt be az EMVA által finanszírozott nemzeti mezőgazdasági szaktanácsadási rendszerben (NAK), amely az EMVA által finanszírozott szaktanácsadási szolgáltatás , valamint annak feladatai és résztvevői .

A nyilvántartásból kiderül, hogy Magyarországon közel 1300 tanácsadó nyújt tanácsadási szolgáltatásokat . Az ATIR 2020 jelentés szerint egyre nagyobb szükség van új technológiákra , precíziós gazdálkodási eszközökre , biogazdálkodási megoldásokra , integrált növényvédelemre és öntözésfejlesztésre . Magyarországon a szaktanácsadók és tanácsadó szervezetek hálózatként működnek együtt .

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) 2013-ban alakult Magyarországon az agrár-élelmiszeripari ágazat érdekképviselőjéül. Közel 400 000 tagot számláló tagsága mezőgazdasági termelőket , élelmiszer- feldolgozókat , kereskedőket és szolgáltatókat foglal magában . A kamara mintegy 610 falugazdással rendelkezik , akik helyi információs szolgáltatásokat nyújtanak a tagoknak . A NAK több nemzetközi szervezetnek, mint az Európai Gazdálkodók és Európai Termelőszövetkezetek szövetségének, a Gazdálkodók Világszervezetének, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Szaktanácsadók Európai Fórumának és a Dél- Kelet Európai Szaktanácsadási Hálózatnak is. Nem utolsó sorban részt vesz az Agrárkutatás Állandó Bizottság Agrár Tudásátadási- és Innovációs Rendszer Stratégiai Munkacsoportjának tevékenységében is.

2.6. Falugazdász hálózat

1896-ban Darányi Ignác miniszter gazdasági tudósítók hálózatát néven hozott létre a mezőgazdasági adatok , köztük a termésbecslések és a növény-egészségügyi információk összegyűjtésére . Hat állattenyésztési körzeti felügyelőt is kinevezett, hogy útmutatást adjanak a gazdáknak a szarvasmarha-, sertés-, juh-, baromfi- és tejtermeléssel kapcsolatban. A miniszter

1908-ban a kerületi felügyelőséget gazdasági felügyelőséggé alakította át . 1910-ben a felügyelőségi rendszer 31 városban működött, és nagyon keresett volt a munkájuk. Feladataik közé tartozott a hatékony gazdálkodási feltételek tanulmányozása, a tenyészállatok felvásárlása , a kisgazdaságokban a törzskönyvhasználat előmozdítása , a legeltetési ügyek intézése , a gazdaképző tanfolyamok szervezése, a kártevők elleni védekezés felügyelete , szakértői segítség nyújtása a felosztásokban , valamint az aratási és cséplési szerződések jogi és szociális szempontból történő felülvizsgálata . 1913- ra 41 tanácsadó testület működött , mintegy 150 ellenőrrel .

A gazdasági tudósítói hálózat mellett 1921- ben megalakult a Magyar Királyi Gazdasági Felügyelői Kar , amely 1949-ig működött , és 480 főt foglalkoztatott .

A felügyelőségek megyénként szerveződtek, és a helyi közigazgatástól függetlenül működtek. Közvetlenül a minisztériumnak jelentettek , és 5 körzeti (ma már regionális) felügyelő felügyelte őket , akik helyi szinten a járásokat felügyelték. Az információgyűjtésen kívül hatósági jogkörrel is rendelkeztek. Bár a gazdáknak folyamatos tanácsadást kellett volna nyújtaniuk, gyakran túlságosan lefoglalták őket a hivatalos feladatok , többek között a téli képzések szervezése.

Ezek a feladatok voltak:

- A miniszter mezőgazdasági szakinformációkkal való ellátása és a helyi fejlemények nyomon követése ,
- A mezőgazdasági minisztérium gazdaságfejlesztési projektjeinek előmozdítása ,
- Együttműködés a minisztérium külső hivatalaival,
- A mezőgazdasági kisvállalkozások működésének kutatása és megértése ,
- Közvetlen kapcsolattartás a települések mezőgazdasági közösségeivel ,
- A jogszabályok végrehajtásának felügyelete és a szükséges intézkedésekre vonatkozó javaslatok .

Az ellenőrök saját hatáskörükben mezőgazdasági ügyekben szaktanácsadóként és döntéshozóként szolgálnak . Kötelező volt számukra, hogy a fent említett kérdésekben konzultáljanak az ellenőrökkel . Mivel a körzetben egy gazdasági ellenőrre körülbelül 50 település jutott, ez a rendszer a megfelelő szakigazgatás és érdekképviselő biztosításának kihívásával szembesült , mivel a feladatok széles köre és a nagy terület miatt nehéz volt elérni az egyes termelőket . Az 1942. évi XVI. törvényként is ismert 1942. évi mezőgazdasági fejlesztési törvény a gazdasági magisztrátus szerepének megteremtésével kívánta ezt a kérdést megoldani .

A gazdasági magisztrátus a korábbi Mezőgazdasági Minisztérium egy részlege volt , amely az önkormányzatok mezőgazdasági tanácsadásáért volt felelős . A több kisebb településből álló körzetekben és a nagyobb településeken minden körzethez egy-egy gazdasági magisztrátus tartozott. Ezeket a magisztrátusokat a miniszter nevezte ki , és az önkormányzati tanács tagjaiként szolgáltak . Munkájukat a gazdasági felügyelőség felügyelte, és a képzettségük és a képzésük fontos tényező volt az alkalmazásuk során.

A falugazdász intézményt 1947-ben hozták létre 190 alkalmazottal, akik főként képzett gazdákból álltak. Célja a gazdákkal való rendszeres kapcsolattartás volt, a hatósági feladatokat ellátó gazdasági felügyelőséggel együtt . Mindkét hálózatot azonban 1949-ben feloszlatták, és helyébe a megyei és járási tanácsok mezőgazdasági osztályai léptek .

A szövetkezetek szervezése 1948- ban kezdődött, de a szövetkezeti mozgalom hivatalosan csak 1956- ban indult el, és az 1960-as évek elejére alakult ki teljesen. Ebben az időszakban a mezőgazdaság szocialista átszervezése az egyéni vállalkozások gyakorlatilag megszűnéséhez vezetett , így a tanácsadói hálózatra nem volt szükség . Az 1970-es években azonban újra megjelent a háztáji gazdálkodás, amelyhez a háztáji agronómusok által nyújtott szaktanácsadásra és integrációra volt szükség . (Lajkó , 2009)

2.7. A rendszerváltás kihívásai

1990-ben a helyi önkormányzatokról szóló törvény (1990. évi XL. törvény) hozta létre az önkormányzati rendszert . 1990-1991 előtt a Megyei Tanács Mezőgazdasági Osztálya a Megyei Tanács alatt működött . Azonban 1991-ben egy kormányrendelet létrehozta a Megyei Földművelésügyi Hivatalokat, mint önálló dekoncentrált megyei szerveket a Mezőgazdasági Minisztérium alatt .

Az 1992- es kormányváltás kártalanítási folyamatokat és részleges földfelszabadítást eredményezett, ami a mezőgazdasági ágazat jelentős átalakulását eredményezte. A földtulajdon és a földhasználat szétterjedévé vált, ami a kisbirtokok és a magángazdálkodók térnyeréséhez , valamint a korábbi integrációk és kapcsolatok felbomlásához vezetett . Az akkori politikai vezetés is megértette annak fontosságát , hogy segíteni kell a gazdákat és a vidéki közösségeket az önszerveződésben , az információáramlás megkönnyítésében , a mezőgazdasági adatok összegyűjtésében és a helyi hatóságok felhatalmazásában . E probléma megoldására hozták létre a Falusi Gazdák Hálózatát , amely összekapcsolja a mezőgazdasági szakembereket és a gazdákat . A hálózatot azért hozták létre, mert sok földhöz jutó gazdálkodónak nem voltak meg a szükséges termelési készségek és erőforrások . Ráadásul a nagy gazdaságok dolgozói csak

bizonyos feladatokban vettek részt, nem pedig a teljes mezőgazdasági folyamatban a vetéstől a betakarításig és az értékesítésig .

A mezőgazdasági vállalkozóknak a földdel , az eszközökkel és a piaccal kapcsolatos ismereteik hiánya miatt kihívásokkal kellett szembenéznük . A termelés ciklikus jellege miatt a feldolgozókkal és a kereskedelemmel szemben is kiszolgáltatottabbak voltak. A mezőgazdasági hitelhez való hozzáférés szintén gyakori probléma volt .

A mezőgazdasági piacsabályozás célja a piaci kínálattal, kereslettel és árakkal kapcsolatos problémák kezelése. Számos jelentős lépés történt, többek között törvények, intézmények és alapok létrehozása . Szükségesnek tartották a települési szintű tanácsadói hálózat integrálását a mezőgazdasági piaci információs rendszerbe . Emellett új piaci információs és szabályozási rendszereket, például tejkvótákat kellett bevezetni .

Segítségre volt szükség a bankok és a mezőgazdasági hiteligénylők közötti szoros, gyakran személyes kapcsolatok kialakításához , amelyek még nem alakultak ki olyan jól, mint a fejlett országokban .

1993 őszén az Országgyűlés foglalkozott ezekkel a kérdésekkel, 1994 januárjában pedig Szabó János , a Boross- kormány földművelésügyi minisztere javaslatot nyújtott be a falusi gazdák hálózatának létrehozására . A falugazdász elsődleges feladata , hogy segítse a gazdákat problémáik megoldásában, elsősorban útmutatást és támogatást nyújtva.

Célunk, hogy a kormányzati ágazati döntéseket a gazdák számára elérhetővé tegyük a beruházási, fejlesztési, termesztési, tenyésztési támogatásokról és pályázati rendszerekről szóló információkkal. Segítünk továbbá a támogatási kérelmek elkészítésében, részt veszünk az agrárhivatalok irányításával véleményformáló és ellenőrző feladatokban , segítjük a mezőgazdasági tanácsadói és gazdálkodói hálózat kiépítését , valamint együttműködünk a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvánnyal és a Nemzeti Kisvállalkozás -fejlesztési Hivatallal e feladatok ellátásában .

A javaslat azt javasolja, hogy a terület önkormányzatai a földhivatalokkal kötött megállapodás keretében önkéntes alapon biztosítsanak munkakörülményeket , beleértve az irodákat és a telefonokat is . Az önkormányzatot tekintették elsődleges szervezeti egységnek , a kisebb, közeli településeken pedig felmerült egy-egy szakosodott munkatárs megosztásának gondolata . Úgy vélték azonban, hogy az összevonás felhajtáná a költségeket és a helyi szakértelem elvesztésével járna . A mintegy 3300 önkormányzat számára egy 1500 fős hálózat létrehozását indokolták.

A szervezet bevezetését pénzügyi megfontolások alapján több szakaszban tervezték. Az első szakasz célja egy körülbelül 700 fős hálózat létrehozása volt 1994-ig , a Mezőgazdasági Minisztérium és a Mezőgazdasági Fejlesztési Alap tanácsadási szolgáltatásokra szánt pénzügyi

forrásainak felhasználásával. Ez a finanszírozás támogatta volna a faluvezetők aktuális tájékoztatását és folyamatos képzését is . A további költségeket a költségvetés általános tartalékából fedezték .

A Magyar Falusi Gazdák Hálózata 1994. március 1-jén alakult meg a 2003/1994 (I.17.) Kormányhatározattal összhangban. A hálózatot a megyei földhivatalok irányították, és kezdetben 768 szerződéses alapon dolgozó taggal működött. A szervezet fő feladata az önkormányzatokkal való együttműködés , valamint a mezőgazdasági termelők támogatása és tájékoztatása volt. Segítettek az APEH- en keresztül a területalapú és a dízel- támogatások kérelmezésében , helyi előadásokat tartottak a vetőmaghasználatról és a növényvédelemről , segítettek a terméktanácsok létrehozásában, és gyümölcsfacsemetéket osztottak . A hivatalos igazolásokat a Földhivatal köztisztviselői állították ki, mivel akkor még nem folyt hivatalos munka .

1994-ben a Boross- kormányt a Lakos László vezette Horn-kormány váltotta . 1995. július 1-jén a falugazdászok hálózata, annak feladataival és finanszírozásával együtt a területi agrárkamarákhoz került . Az 1996. évi költségvetési törvény rendelkezett a Magyar Agrárkamara falugazdász- hálózatának támogatásáról .

1998-ban a Mezőgazdasági Kamara 572 gazdaképviselőt vett fel, akiknek alapfokú közigazgatási vizsgát kellett tenniük. Feladataik hasonlóak voltak a falusi gazdákéhoz , de segítettek a vízügyi szervezetek szervezésében és a részesművelés értékesítésében is. 1997. január 1- jétől a gazdaképviselők feladata lett a gazdák személyi igazolványainak kiadása is .

1998 -ban , az Orbán-kormány idején Torgyán József felügyelte a falugazdász - hálózat átadását a földhivataloknak . Emellett megszüntették a gazdahálózat támogatását, ami mintegy 500 gazdaköri megbízott leépüléséhez vezetett .

1998 decemberében meghírdették a falugazdász állásokat , és pályázatokat fogadtak el. Mintegy 650 személyt vettek fel 1999. január 1- jei kezdettel , köztük 450 köztisztviselőt, 110 vállalkozót és 90 ügynökségi alkalmazottat . 1999 folyamán meghatározták a falugazdász feladatkörét, és a megyei hivatalok biztosították a szükséges személyzetet és felszerelést . A konzultációs órákat elsősorban különböző helyszíneken tartották, például önkormányzatokban , közösségi házakban , faluházakban , telecentrumokban , könyvtárakban , szervezetekben és mezőgazdasági szervezetekben .

Az elsődleges cél az volt , hogy az ügyfeleket legalább hetente egyszer fogadják az önkormányzati szinten . Egy későbbi szakaszban a megyén belül falugondnoki területi központokat hoztak létre és rendeztek be . A területi központok száma megyénként eltérő volt, összesen 133 területi központot hoztak létre , többnyire a korábbi járási központokban .

2000 augusztusában összesen 985 személyt foglalkoztatott a rendszer, köztük 605 köztisztviselőt, 251 vállalkozót és 129 egyéb személyt. 2001-ben az alkalmazottak száma 1146-ra nőtt, 758 köztisztviselővel és 388 vállalkozóval .

A Német Imre által 2002 -ben vezetett Medgyessy-kormány újabb változást hozott a kormánytisztviselők létszámában. Kezdetben 1086 alkalmazott volt , ebből 713 köztisztviselő és 373 vállalkozó. A 2003 szeptemberében és decemberében, valamint 2004 márciusában végrehajtott leépítések miatt azonban 2004 márciusára a köztisztviselők száma 650 főre csökkent .

A falugazdász hálózat feladatait 2004-ig visszaszervezték az FM irodákhoz . Ezek a feladatok a következők voltak:

- Az egységes gazdálkodói nyilvántartás bevezetése 1999-ben , majd azt követően annak éves frissítése.
- A mezőgazdasági termelői igazolványok kiadása/ regisztrálása , nyilvántartás vezetése és jelentéstétel az APEH felé.
- A területalapú támogatási kérelmek átvétele , feldolgozása és igazolások kiadása.
- A gázolaj jövedéki adójának visszatérítésére vonatkozó igazolások kiállítása és a kérelmek kitöltésében való segítségnyújtás.
- Természeti katasztrófák, például árvizek , belvízkárok , jégviharok stb. értékelése és pontos nyilvántartások vezetése . Helyszíni ellenőrzések lefolytatása és hatósági bizonyítványok kiállítása.
- A terméshozamok becslésével , a feltételek felmérésével és a statisztikai adatok gyűjtésével kapcsolatos feladatok elvégzése az FVM által előírtak szerint .
- A gazdák tájékoztatása a kormányzati döntésekről és a támogatási lehetőségekről , valamint a helyi problémák jelentése a minisztériumnak .
- Általános tájékoztatás nyújtása a kedvezményezetteknek az aktuális mezőgazdasági támogatási célokról , segítségnyújtás a formanyomtatványok kitöltésében és technikai útmutatás nyújtása.
- Együttműködés az önkormányzatokkal, társhatóságokkal és más mezőgazdasági termelői csoportokkal.
- gazdafórumok , tájékoztatók és előadások szervezése az EU- csatlakozás kihívásaival kapcsolatban.

Falugazdász hálózat 2004 után:

Az előcsatlakozási időszakban a feladatkörök többnyire változatlanok maradtak , kivéve , hogy a mezőgazdasági termelők nyilvántartásba vételét, valamint a területalapú támogatások nyilvántartásba vételét és ellenőrzését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz

helyezték át . A csatlakozás után a falugazdász-hálózat az uniós támogatásokkal kapcsolatos többletfeladatokat kapott.

2007-ben a területalapú támogatási kérelmek elektronikus benyújtása jelentős felelősséggé vált. Emellett az MVH megbízása alapján helyszíni ellenőrzésekre került sor a nemzeti támogatás és a területalapú támogatás , az állattenyésztési támogatás , a gabona intervenció és az NFA támogatás esetében. Ezen túlmenően a közösségi (SAPS) és nemzeti (TOP - UP) területalapú támogatási és állattenyésztési támogatási kérelemcsomagokat eljuttatták a gazdálkodókhoz , és segítséget nyújtottak a kitöltéshez, az előzetes formai ellenőrzések lefolytatásához és az esetleges hiánypótláshoz .

2006-ban az 1054 . számú kormányhatározat több mezőgazdasági intézmény konszolidációját eredményezte . Gráf József miniszter ezt követően 2007 . január 1-jei átszervezéssel létrehozta az új Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalt , mint jogutódot. Ezt követte a korábban különálló 66 jogi személy megszüntetése , ahogyan azt a 274/2006-os kormányrendeletben felvázolták . Az új hivatal célja az ügyfélszolgálat javítása az egyablakos ügyintézési rendszer kialakításával , amelyet a többi MFA-hatósággal közösen használnak .

Az MgSzH , mint általános jogutód, átvette a megyei földhivatalok és a falugazdász - hálózat feladatait . Az MgSzH természeti és genetikai erőforrásokért felelős elnökhelyettese alá tartozó Mezőgazdasági Igazgatóság szakmailag felügyeli a falugazdász hálózatot . Jelenleg a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium 19 főosztályi szervezetén belül a mezőgazdasági igazgatóságok termelési és ügyfélszolgálati osztályain 650 falugazdász dolgozik, 143 regionális központba szerveződve .

Gráf József miniszter 2007-ben határozottan kiállt a falugazdász - hálózat 650 fős létszámkerete mellett , és a tervezett további 300 fős létszámcökkentés nem történt meg . 2007-2008 folyamán folyamatosan fejlesztették a regionális központok távközlési hálózatát és informatikai felszereltségét , lehetővé téve az egyes termelési támogatások elektronikus kitöltését és benyújtását .

2008 őszén az önkormányzati ügyfélszolgálati rendszer felülvizsgálata során a szolgáltatásnyújtás minőségének és hatékonyságának javítása érdekében, az önkormányzatok képességeivel és igényeivel összhangban . Az ország összes önkormányzatát megkerestük együttműködés céljából . A válaszból kiderült, hogy az önkormányzatok 95 %-ának továbbra is szüksége van egy falugazdász ügyfélszolgálatra a településén , és felajánlottuk a szélessávú internet -hozzáférést és a szükséges infrastruktúrával rendelkező irodahelyiséget .

A Falusi Gazdák Hálózata 2008 óta része a Nemzeti Vidéki Hálózatnak . (Lajkó , 2009)

2.8. Hegyközségek újraszervezése

Az 1990-es évek elején a hegyközségek szerkezetátalakításának koncepciója kezdetben egy új társadalmi és gazdasági rendszer bevezetésével összefüggésében jelent meg . Az Országgyűlés ekkor fogadta el a hegyközségekről szóló törvényt a következő célokkal :

- A bortermelés minőségének javítása
- A termékek piaci vonzerejének növelése
- Korszerű intézkedések végrehajtása az eredet és a minőség védelmére

Az új törvény megtartotta a régi rendeletek bizonyos részeit , ugyanakkor számos új elemet , feladatot és hatáskört vezetett be . Bár a II. világháború előtti intézménynek is volt minőségvédelmi feladata , csak az új bányászati közösségi törvényben határozták meg ezt fő feladatként . Most már nemcsak a borhamisítás elleni küzdelemre , hanem a bortörvények betartásának biztosítására is van hatásköre . Emellett a közösség mostantól a termékek eredetének és eredetiségének garantálásáért felelős szervként is működik . A törvény eredményeképpen Magyarországon újra létrejöttek az eredetvédelmi önkormányzati szervezetek . Eddig hiányzott a termelői önkormányzatok felügyeletének legfontosabb szempontja , ellentétben a nagy bortermelő európai országokkal . Ezekben az országokban az olyan rendszerek , mint a franciaországi borászati szervezet vagy a spanyolországi consejo regulador már régóta működnek és hatékonyak .

A jogharmonizációt követően számos új szabályozást azonnal beillesztettek. Az egyik ilyen rendelet, a 34/1997-es rendelet új adatszolgáltatási rendszert vezetett be a hegyközségek számára . Ezenkívül 2000 nyarán az Országgyűlés elfogadta a hegyközségekről szóló törvény (1997. évi XXXI . törvény a szőlőtermesztésről és a szőlőterületek kezeléséről) módosítását. Sajnos , a nem megfelelő konzultáció és szövegezés miatt néhány ellentmondásos rendelkezés is bekerült a jogszabályba . (Csoma , 2009)

2.9. 1997-es bortörvény

A magyar borágazat sikeresen alkalmazkodott az európai uniós szabályozáshoz az 1997 . évi XXXI. törvény, más néven az új térségi törvény , valamint a 106/1997 -es mezőgazdasági minisztériumi rendelet elfogadásának köszönhetően. Ez a jogszabály igazította Magyarországot az uniós követelményekhez , és az EU gyorsan elismerte a magyar bortörvényeket a sajátjaival egyenértékűnek. A kezdeti siker ellenére az idők során folyamatos kiigazításokra és módosításokra volt szükség .

A törvény V. fejezete a borászati termékek forgalmazásának szabályait vázolta fel . A termelőknek kötelező volt származási bizonyítványt szerezniük, ami azt jelentette , hogy a bor és a borászati feldolgozásra szánt kapcsolódó termékek csak ezzel a bizonyítvánnyal kerülhettek forgalomba . Ezenkívül a forgalmazás csak olyan borászatból történhetett, amelyet a község bejegyzett és az OBI felügyelt. Az egy adott régióból származó palackozott minőségi borokat állami ellenőrzési tanúsítvánnyal kellett ellátni .

Az évek során a törvényt különböző új törvények révén frissítették és módosították . Az egyik ilyen törvény, a 17/1999 FVM-EüM közös rendelet az élelmiszerek forgalmazásának és forgalmazásának élelmiszer-higiéniai feltételeire, valamint a bor- és pezsgőgyártásra vonatkozik. 2000-ben az Bortörvény átfogó módosítását fogadták el. Ezt a módosítást 1999 tavaszán terjesztették a Parlament elé, és 2000 nyarán fogadták el hivatalosan , 2000. július 24-én 2000. évi XCIX. törvényként .

A hegyközségekről szóló 1990. évi törvény és a szőlészetéről és borászatról szóló 1997 . évi törvény, valamint a későbbi jogszabályok jelentősen hozzájárultak az uniós jogszabályokhoz való igazodáshoz .

A hegyközségek rendszerének létrehozása fokozatos folyamat volt , a Hegyközségek Nemzeti Tanácsát végül 1996. március 28-án hozták létre . A hegyközségi törvény előkészítése során figyelembe vették a történelmi kutatásokat , a régi nemzeti hagyományokat és a korábbi hegyközségi törvényt . Emellett figyelembe vették a főbb EU- tagállamok borra és szőlőtermesztésre vonatkozó jogszabályait is, hogy biztosítsák az uniós előírásokkal való összeegyeztethetőséget .

A KSH adatai alapján 2001-ben Magyarországon összesen 130 000 hektár szőlőültetvény volt. Ebből mintegy 76 000 hektár a hegyközségekben helyezkedett el , beleértve a borvidékeket és más, bortermelésről ismert területeket is . A fennmaradó szőlőültetvények, az úgynevezett borvidékek nem kötődnek kifejezetten egy adott borvidékhez, de a kedvező termőhelyeken már régóta kiváló minőségű bort termeltek . A bortermelő községek rendszere köztestületként működik . Ez azt jelenti, hogy a bor - és szőlőiparban érintett magánszemélyeknek (például a bortermelőknek és a borkereskedőknek) a törvény szerint tagoknak kell lenniük , ugyanakkor a törvény azt is előírja, hogy a községek az autonóm nem kormányzati szervezetekhez hasonlóan független szervezetként működnek .

2010-ben a hegyközségi rendszer három szintből állt . Az elsődleges egységek, az úgynevezett községek , döntő szerepet játszottak az egy vagy több települést körülvevő szőlőültetvények bortermelésének és kereskedelmének felügyeletében és irányításában . Magyarországon jelenleg 313 hegyközség található. Egy adott borvidéken belül a községek képviselői községi tanácsot alkotva gyűlnek össze .

A törvény tiltja, hogy a tanács utasításokat adjon a településeknek , de mivel a tanácsot a települések elnökei és képviselői alkotják, célja, hogy támogassa a borvidék egységes arculatának kialakítását és fenntartását . Célja továbbá, hogy megakadályozza , hogy a települések egymás érdekeit sértsék , legyen szó technológiai, kereskedelmi vagy egyéb érdekekről . Jelenleg 22 borvidék van Magyarországon, mindegyiknek saját Hegyközségi Tanácsa van.

A Hegyközségek Nemzeti Tanácsát az összes hegyközségi tanács elnöke , egy képviselőjük és a főtitkár alkotja . Célja a nemzeti borágazat érdekképviselése, valamint a borvidékek szakmai és gazdasági ügyeinek felügyelete . Bár az oktatási és kutatási intézmények , a közigazgatás és a különböző ágazati szervezetek képviselői részt vehetnek a Tanács munkájában, ezt tanácsadói szerepben teszik .

A rendszer nagyrészt önfenntartó, a tagok hozzájárulásaiból és némi állami támogatásból finanszírozza magát. Emellett a hegyvidéki közösségek most adminisztratív feladatokat látnak el , amelyeket korábban állami szervek , például önkormányzatok és földhivatalok végeztek.

Felügyeli és irányítja a növények telepítését , beleértve azok helyét , fajtáját és különleges követelményeit . Megállapítja és felügyeli a szőlő- és bortermelelssel , valamint bizonyos mértékig a kereskedelemmel kapcsolatos közösségi szabályokat , a minőséget befolyásoló legkritikusabb szempontokra összpontosítva .

Az eredetvédelem a szervezet egyik legfontosabb prioritása, és ezt a különböző fajták telepítésének, a termőhelynek , a különleges követelményeknek , valamint a szőlő- és bortermelel elemek felügyeletével és irányításával éri el. Emellett a szervezet szerepet játszik a kereskedelem szabályozásában is a legmagasabb minőség biztosítása érdekében , a településeken belüli szabályok megállapításával és betartatásával . A származási bizonyítványt egy hegybíró állítja ki minden egyes megtermelt tétel szőlőre , és ez alapján lehet ellenőrizni a bor eredetét. A termelőknek be kell nyújtaniuk a termelésüket és a leltárukat a hegyközségekhez , amelyek elektronikusan kezelik az adatokat . A településeknek döntő szerepük van az imázsuk kialakításában és megőrzésében is .

A Hegyközségek Nemzeti Tanácsa egy olyan terméktanács , amely a kormánnyal együttműködve tárgyalja és kezeli a szabályozással, piaci intézkedésekkel és egyéb , az ágazattal kapcsolatos kérdéseket .

2010-

ben a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa a következő borvidékeket jelölte meg a hatáskörébe tartozó borvidékeket :

„1. Csongrádi borvidék Hegyközségi Tanácsa

2. Hajós-Bajai borvidék Hegyközségi Tanácsa

3. Kunsági borvidék Hegyközségi Tanácsa
4. Neszmélyi borvidék Hegyközségi Tanácsa
5. Badacsonyi borvidék Hegyközségi Tanácsa
6. Balatonfüred-Csopaki borvidék Hegyközségi Tanácsa
7. Balatonfelvidéki borvidék Hegyközségi Tanácsa
8. Etyek-Budai borvidék Hegyközségi Tanácsa
9. Móri borvidék Hegyközségi Tanácsa
10. Pannonhalma borvidék Hegyközségi Tanácsa
11. Nagy-Somlói borvidék Hegyközségi Tanácsa
12. Soproni borvidék Hegyközségi Tanácsa
13. Dél-balatoni borvidék Hegyközségi Tanácsa
14. Pécsi borvidék Hegyközségi Tanácsa
15. Szekszárdi borvidék Hegyközségi Tanácsa
16. Villányi borvidék Hegyközségi Tanácsa
17. Bükk-i borvidék Hegyközségi Tanácsa
18. Egri borvidék Hegyközségi Tanácsa
19. Mátrai borvidék Hegyközségi Tanácsa
20. Tokaji borvidék Hegyközségi Tanácsa
21. Zalai borvidék Hegyközségi Tanácsa
22. Tolnai borvidék Hegyközségi Tanácsa” (Csoma , 2009)

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

A szakdolgozatomhoz a következő témában végeztem a tanulmányozást, mint a hazai és a nemzetközi szakirodalmat a szőlőtermesztés jelenlegi és eddigi helyzetét és kihívásainak bemutatása céljából. A szakirodalmi áttekintés során részletesen bemutatam a magyar szaktanácsadás hazai és nemzetközi rendszerét, falugazdász hálózat kialakulását. Feltérképeztem a hegyközségi rendszer működésének felépítését és újjászervezésének a kialakulását az évek alatt.

Interjút készítettem az Akasztói Hegyközség elnökével, Gubán Gyulával. A hegyközségi irodai látogatásom során rengeteg hasznos információval látott el. Az alapszabályzatukat áttanulmányozva, rávilágított az egyik legmeghatározóbb tevékenységekre, ami a szaktanácsadás.

Kutatásom hozzájárult ahhoz, hogy átfogó képet kapjak a hegyközségek szaktanácsadói szerepéről és hatásáról Akasztó és környékén. Az eredmények alapján javaslatokat fogalmaztam meg a szaktanácsadással kapcsolatos tevékenységük fejlesztésére, amely elősegítené a helyi gazdák szőlőtermesztésben való boldogulását.

4. SAJÁT KUTATÁS

A saját kutatásom kivitelezésére Akasztót választottam, a község Bács- Kiskun vármegyében, a Duna- Tisza közén, Kiskőrösi járásban, a dunaföldvári hídtól 25 km-re található. Solt és Kiskőrös között helyezkedik el. Szőlőtermesztés szempontjából kedvező adottsággal rendelkezik, hiszen a homok és szikes talajok váltakozása jellemzi a földeket. Az egykori vad homokos talajon mára virágzó szőlőtermesztés van jelen, ami sok borászati vállalkozás alapja és remek megélhetési lehetőséget biztosít az itt lakó emberek számára. A mezőgazdasági termelés elsődleges fókuszja a szőlőtermesztés, amely 670 hektárnyi szőlőültetvényt jelent a 6900 hektár összterületből.

1. ábra: Akasztó elhelyezkedése

A következő részben pedig a hegyközség elnökével készített interjút szeretném bemutatni. A kutatásom keretében belül lehetőségem nyílt személyes interjút készítenem Gubán Gyulával, az Akasztói Hegyközség elnökével, aki a közösségi iroda látogatásom során számos kérdésemre adott választ. Az interjú során a kérdéseimet próbáltam úgy összeállítani, hogy a szaktanácsadással kapcsolatban és a hegyközség tevékenységével kapcsolatban minden témát lefedjek.

Milyen végzettséggel kell rendelkeznie a hegybírónak? Van-e erre jogszabály, előírás, elvárás?

Egy hegybírónak Magyarországon nincs meghatározott kötelező végzettsége, mivel a hegybírók elsősorban a szőlészeti-borászati szaktudás, a helyi közösségek iránti elkötelezettség és gyakorlati tapasztalat számít. Ennek előnyt jelenthet, ha a jelölt rendelkezik agrármérnöki,

szőlészeti-borászati vagy mezőgazdasági végzettséggel, esetleg speciális szakmai képzettséggel a szőlészet és borászat területén.

A hegybíró szerepkörének betöltéséhez szükséges az adott hegyközség által támasztott feltételeknek való megfelelés és a közösség bizalmának elnyerése, mivel ő az, aki a hegyközségi törvény betartásáért, valamint a termelők szakmai támogatásáért és a helyi szőlőtermelési szabályok felügyeletéért is felelős.

Akasztón jelenleg Teknyős Károly a hegybíró. Elődei között megtalálható Gubán Gyula, Németh Antal, Suhajda Antal, Kálmár Benedek.

Mit neveznek szakmai rendezvénynek pontosan?

Szakmai rendezvénynek tekintjük azokat a rendezvényeket, amelyek a szakmai fejlődését támogatja a termelőknek. Előadások, bemutatók, kóstolók, versenyek, szakmai találkozók.

Hány alkalommal van egy évben szakmai rendezvény?

Átlagosan 5 darab van egy évben. Minden év elején szakmai útát szervezünk Budapestre az Agromash kiállításra, februárban borversenyünk, április környékén 2 napos szakmai útra szoktunk ellátogatni egy borvidékre, nyáron a seregly gyérítésünket szoktuk megtartani, ősszel a késői szüretet és télen forralt bor ünnepet szoktunk tartani játékonysági céllal.

Készítenek-e előre éves rendezvény naptárt?

Igen, minden évben előre kitűzzük az időpontjainkat.

A szakmai rendezvények milyen témákat szoktak érinteni?

Természetesen a szőlészet, borászat mindig téma. Ha az igény úgy tartja más témákban is szoktunk.

A rendezvények előadói milyen szakterületről érkeznek?

Általában szőlészet vagy borászat.

Szerveznek-e jól működő gazdaságokban látogatásokat?

Igen a tavaszi 2 napos kiránduláskor mindig más borvidékek jól működő gazdaságokba teszünk látogatásokat.

Ha igen belföldön és külföldön is?

A költségvetés a belföldi utazásokat teszi lehetővé.

A rendezvényeken milyen látogatottság jellemző? Hány résztvevő szokott rajta megjelenni?

Általánosan nagy látogatottságnak örvend a rendezvényeink. A borversenyünk, amit idén már jubileumi 25. alkalommal rendeztünk meg már regionális szinten ismert és látogatott, amelyre a környékben nincs példa.

Milyen kommunikációs csatornákat használnak a tagok elérésében, egyes rendezvények népszerűsítésében?

Facebook és telefonon szoktuk népszerűsíteni egyes rendezvényeket.

Milyen együttműködései vannak a hegyközségnek, kikkel tartják a kapcsolatot?

A legfontosabb szervezet, akikkel a kapcsolatot tartjuk az a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa.

Milyen szervezetekkel, intézményekkel működik együtt a hegyközsség?

A helyi általános iskolában a ballagó 8. osztályosok közül, akik az agrárium vagy élelmiszeripar területén tanulnak tovább minden évben támogatjuk a gazdaközösséggel együtt.

Hivatalosan vagy kapcsolati tőke révén?

Kapcsolati tőkék révén.

Tartanak-e kapcsolatot oktatási intézményekkel, kutató intézetekkel?

Amint már említettem a helyi általános iskolával igen.

Van-e a gazdálkodói körben érdeklődés a helyspecifikus gazdálkodás iránt?

Eddig nem volt jellemző.

Van-e a gazdálkodói körben érdeklődés a nemzetközi pályázatok iránt?

Egyre nagyobb az érdeklődés a pályázatok iránt és igénylik az ezzel kapcsolatos tájékoztató fórumokat is a helyi gazdák, akinek állunk rendelkezésükre.

5. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A szőlőtermesztés és borászat hosszú fenntarthatósága és versenyképessége érdekében elengedhetetlen a modern technológiák, például a helyspecifikus gazdálkodás és a precíziós mezőgazdaság alkalmazása. Az ágazat folyamatos változása, a klímaváltozás okozta kihívásokat, a fenntarthatósági követelményeket és a piaci versenyt, új megközelítéseket igényel mind a termelés, mind a gazdaságirányítás terén. A dolgozatban bemutatott kutatás és elemzés alapján számos következtetés vonható le, amelyek a gyakorlatok megérteni a jelenlegi elemzési helyzetet határozzák meg a jövőbeli fejlődés irányait.

A javaslatok részben azokra a gyakorlati lépésekre és stratégiákra fókuszálnak, amelyek elősegíthetik a szőlőtermesztők és borászatok számára a megfelelő, fenntarthatóbb és piacképesebb működést. Ezek a javaslatok figyelembe veszik a helyspecifikus gazdálkodást iránti érdeklődést, a nemzetközi pályázati lehetőségeket, valamint a régiók közötti együttműködések potenciálját. Az ajánlott intézkedések az ágazat versenyképességét fokozhatják, hanem a gazdaságos működést, a környezetvédelmet és a közösségi összetartást is támogatják.

Ezek a következtetések és javaslatok összességében arra ösztönzik a szőlőtermesztőket, hogy az egy és a tradíciók egyensúlyára építve alakítsák ki fejlődési irányukat, amely során figyelembe veszik a gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokat is.

A hegyközség tehát nemcsak gazdasági szereplő, hanem a vidéki közösség építő és összetartó eleme is. Rendezvényeik, közösségi programjaik és a számára nyújtott szakmai és anyagi támogatásaik révén erősítik meg a helyi identitását és összetartását, elősegítik a helyi gazdaság stabilitását, és lehetőséget teremtenek a tudásmegosztásra és együttműködésre. Mindezek hosszú távon kapnak, hogy a vidéki térségek fenntarthatók és élhetőek maradjanak, és a helyi lakosok a közösség erőforrásaként tekintsenek a hegyközségekre.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

A szőlőtermesztés és borászat évszázadok óta meghatározó szerepet játszik Magyarország és különösen a vidéki térségek gazdasági, kulturális és társadalmi életében. A hegyközségek intézménye nemcsak a szőlőtermesztők és borászok szakmai támogatását szolgálja, hanem a közösségi összefogó erőként is működik, amely segíti a vidéki közösségek fejlődését és összetartását. Szakdolgozatom rendszer célja, hogy részletesen bemutassam a hegyközségi felépítést, funkcióit, valamint a szőlőtermesztési ágazatban betöltött közösségi és gazda

A kutatás során részletesen foglalkoztam a hegyközségek struktúrájával, feladataival és azokkal a tevékenységekkel, amelyek a szőlőtermelők szakmai támogatását végzik. A hegyközségek többek között tanácsadással, szakmai képzésekkel, rendezvények szervezésével, valamint pályázati lehetőségek biztosításával segítik a helyi termelők fejlődését, versenyképességük fenntartását és innovációs törekvéseiket. A dolgozat arra is kitér, hogy a hegyközségek a helyspecifikus gazdálkodást és más modern mezőgazdasági technológiák népszerűsítését biztosítják a fenntarthatóbb gazdálkodási gyakorlatok elterjesztéséhez.

A szakdolgozatban kiemelt figyelmet fordítottam a hegyközségek közösségépítő szerepére is, mivel ezek az intézmények nemcsak a termelők gazdasági érdekeinek képviselőit látják el, hanem központi szerepet játszik a helyi közösségi élet gazdagításában is. A különféle rendezvények, mint például a borfesztiválok, szüreti multságok és szakmai fórumok szervezése elősegíti a helyi identitás megerősítését, a kulturális hagyományok ápolását és a közösségi összetartás növelését. A kutatás során arra is rávilágítottam, hogy a hegyközségek, az önkormányzatokkal és más szakmai szervezetekkel való együttműködés révén hatékonyan támogatják a regionális fejlesztéseket és a vidékfejleményeket.

A dolgozat fontos eleme a helyspecifikus gazdálkodás részletes vizsgálata is, amely egyre nagyobb érdeklődésre tart számot a szőlőtermesztők körében. Ez a gazdálkodási módszer lehetővé teszi, hogy a termelők alkalmazkodjanak a területük adottságaihoz, és ezzel csak nem, hanem fenntarthatóbb termelést is folytassanak. A kutatás során elemeztem, hogy milyen technológiai fejlesztések és eszközök szükségesek a helyspecifikus gazdálkodás megvalósításához, és milyen gazdasági előnyökkel járhat ennek alkalmazása a szőlőtermesztésben. A kitértem a helyspecifikus gazdálkodáshoz kapcsolódó kihívásokra, beleértve az eszközöket és technológiák magas költségeit, valamint a szükséges szaktudás megszerzését

A kutatás alapján megállapítható, hogy a hegyközségek jelentős szerepet töltenek be a helyi gazdaság fenntartásában, a fenntarthatóság támogatásában és a közösségi kapcsolatok építésében. A dolgozat végén következtetések és javaslatok fogalmazták meg azt, hogy a

hegyközségek milyen intézkedésekkel és fejlesztésekkel tudnák tovább növelni a szőlőtermesztés fenntarthatóságát és versenyképességét. Ezek a javaslatok kiterjednek a modern technológiák szélesebb körű alkalmazására, nemzetközi pályázati lehetőségek felhasználására, valamint a hegyközségek és a helyi közösségek közötti együttműködések megerősítésére

Összefoglalva, a dolgozat rávilágít arra, hogy a hegyközségek fontos szerepet játszanak a magyar szőlő- és borágazat fejlődésében, valamint a vidéki közösségek életének gazdagításában és összetartásában.

7. FELHASZNÁLT IRODALOM

Csoma , Z., 2009. *A MAGYARORSZÁGI HEGYKÖZSÉGEK 20. SZÁZADI MEGSZÜNTETÉSE ÉS ÚJJÁSZERVEZÉSE*, hely nélk.: ismeretlen szerző

Dr.habil.Kozári, J., 2019. *A SZAKTANÁCSADÁS JELENTŐSÉGE A VIDÉK VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSÁBAN*, KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001: Nemzeti Köszolgálati Egyetem.

Dr.Kozári, J., 2009. *Mezőgazdasági szaktanácsadás*. hely nélk.:Szaktudás Kiadó Ház Zrt..

Héjja, C., 2023. *monitorblog.hu*. [Online]

Available at: <https://monitorblog.hu/merre-tovabb-magyar-boragazat/>

Lajkó , Á., 2009. *Országos Falugazdász Emlékülés*. Szent István Egyetem, Gödöllő, ismeretlen szerző

Önkormányzata, A. K., dátum nélk. [Online]

Available at: <https://akaszto.hu/telepulesunk/>

[Hozzáférés dátuma: szeptember 2024].

Gáborné Jakab Á., Varga Zs.M., Vér A.: (2021) AKIS Country riport Hungary,

Budapest NAK és Szécsényi István Egyetem 33p.

Biró Sz.: (2014) Innováció a magyar agrár- és vidékfejlesztésben , Budapest

Agrárgazdasági Kutató Intézet ISBN 978-963-491-586-7

<https://www.nak.hu/>

NYILATKOZAT

Baltás Anett (név) (hallgató Neptun azonosítója: ZKMGF6 konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre **javaslom**.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2024 év november hó 12 nap

belső konzulens

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Baltás Anett
A Hallgató Neptun kódja: ZKMGF6
A dolgozat címe: Szaktanácsadás szerepe és hatása a helyi szőlőtermesztésben az Akasztói Hegyközségeen keresztül
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Agrárdigitalizáció és Szaktanácsadás Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védelmet követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: 2024 év november hó 12 nap

Hallgató aláírása